

บทที่ 3

การอนุรักษ์พลังงานและโครงการรณรงค์โฆษณาประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน

3.1 การอนุรักษ์พลังงาน

จากความต้องการใช้พลังงานเพื่อตอบสนองการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศได้เพิ่มสูงขึ้น ทำให้จำเป็นต้องจัดหาพลังงานจากทั้งแหล่งผลิตในประเทศและนอกประเทศเป็นเงินจำนวนมาก รัฐบาลจึงได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. 2535 เพื่อเป็นเครื่องมือในการกำหนดมาตรการ กำกับดูแลและส่งเสริมให้มีการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุด โดยได้มีการจัดตั้งกองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานเพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียน ช่วยเหลือหรืออุดหนุนการดำเนินงานเกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงาน เงินกองทุนนี้ได้รับมาจาก ผู้ค้าน้ำมัน หน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบเกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงานประกอบด้วย สำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (สพช.) กรมพัฒนา และส่งเสริมพลังงาน (พพ.) และกรมบัญชีกลาง (บก) การดำเนินการเกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงานปัจจุบันมีการดำเนินการตั้งแต่พัฒนาบุคลากรของชาติให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านพลังงาน สามารถใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย มีการวิจัยและพัฒนา เพื่อให้เกิดการใช้พลังงานอย่างรู้คุณค่าและมีความรับผิดชอบ มีการรณรงค์โฆษณาประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงวิธีการใช้พลังงานอย่างประหยัดและชักชวนให้ปฏิบัติตามจนเป็นนิสัยสุดท้าย ได้มีการออกกฎหมายและระเบียบบังคับต่างๆ เพื่อบังคับใช้กับผู้ประกอบการต่างๆ ให้ใช้พลังงานอย่างประหยัดในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การก่อสร้าง การผลิต การติดตั้ง และการขนส่ง เป็นต้น

3.2 โครงการรณรงค์ โฆษณา ประชาสัมพันธ์เพื่อการอนุรักษ์พลังงาน

โครงการรณรงค์ โฆษณา ประชาสัมพันธ์เพื่อการอนุรักษ์พลังงาน มีหน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ สำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ และ กรมพัฒนา และส่งเสริมพลังงาน โดยมุ่งเน้นกลุ่มเป้าหมายแตกต่างกัน สำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ มุ่งเน้นไปที่กลุ่มประชาชนทั่วไป ส่วน กรมพัฒนา และส่งเสริมพลังงาน มุ่งเน้นไปที่กลุ่มผู้เกี่ยวข้องโดยตรงกับการอนุรักษ์พลังงานเช่นผู้ประกอบการ โรงงาน เป็นต้น

3.2.1 โครงการรณรงค์ โฆษณา ประชาสัมพันธ์ส่วนที่ สำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ รับผิดชอบ เริ่มดำเนินโครงการประชาสัมพันธ์ เพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน มาตั้งแต่ปี 2539 โดยใช้ชื่อ โครงการ “รวมพลังหาร 2” เพื่อมุ่งเน้นสื่อสารไปยังประชาชนทั่วไป เยาวชนองค์กรภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ เอกชน และสื่อมวลชน เพื่อประชาสัมพันธ์เผยแพร่แผน

อนุรักษ์พลังงาน และรณรงค์สร้างทัศนคติที่ดีในด้านการอนุรักษ์พลังงาน ตลอดจนให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพลังงาน สถานการณ์พลังงาน วิธีการอนุรักษ์พลังงาน และกระตุ้นให้นำแนวคิดไปปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้พลังงานอย่างรู้คุณค่าและมีประสิทธิภาพ

ในการสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมายใช้กลยุทธ์การสื่อสารแบบผสมผสาน รวมทั้งจัดทำเป็นกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ โดยมีแนวทางในการนำเสนอเพื่อกระตุ้นจิตสำนึก โน้มน้าวชักจูง และขอความร่วมมือ ร่วมใจจากกลุ่มเป้าหมายด้วยวิธีในการนำเสนอที่ไม่เป็นการตำหนิตีเอนหรือไม่ให้กลุ่มเป้าหมายรู้สึกหดหู่สิ้นหวังและไม่ได้ชี้หน้าว่าพลังงานจะหมดหรือขาดแคลน หากแต่นำเสนอวิธีที่กลุ่มเป้าหมายสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงและแสดงให้เห็นผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการใช้พลังงานอย่างไม่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังได้จัดกิจกรรมบางกิจกรรมที่สามารถดำเนินไปได้ ในระยะยาวเพื่อสร้างความต่อเนื่อง และปลูกฝังแนวทางการอนุรักษ์พลังงานด้วยการเพิ่มและปรับปรุงประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรทุกชนิด โดยในแผนงานปีงบประมาณ 2539-2540 อันเป็นปีแรกของโครงการ สำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ ได้เน้นการสื่อสาร ให้ประชาชนสามารถรับรู้ถึงนิยามของการอนุรักษ์พลังงานและความสำคัญของการอนุรักษ์พลังงาน ตลอดจนสถานการณ์พลังงานและวิธีประหยัดพลังงานอย่างง่ายในชีวิตประจำวันทั้งนี้ เป็นการปูพื้นฐานความเข้าใจเพื่อนำไปสู่การประชาสัมพันธ์ในปีต่อไปสำหรับกลยุทธ์ในการสื่อสารนั้น สำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ ได้ให้ความสำคัญในการสร้างการรับรู้ในวงกว้างอย่างเร่งด่วนด้วยการใช้สื่อประเภท Mass communication พร้อมกับกิจการรณรงค์ งบประมาณที่ใช้ปี 2539 จำนวน 210.13 ล้านบาท ปี 2540 จำนวน 49.67 ล้านบาท ต่อมาในปี 2541 สำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ ได้ดำเนินการรณรงค์ประชาสัมพันธ์สร้างการตอกย้ำเพื่อให้กระแสความนิยมในการอนุรักษ์พลังงานแผ่ขยายในวงกว้างยิ่งขึ้นในด้านต่างๆ โดยนำเสนอวิธีในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในรูปแบบที่หลากหลายมากยิ่งขึ้นรวมถึงวิธีในการป้องกัน การสูญเสีย และรั่วไหลของพลังงานโดยสร้างแนวร่วมจากภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ และเอกชนในการให้ความร่วมมือและเข้าเป็นแนวร่วมในการอนุรักษ์พลังงานนอกจากนี้ยังได้ปรับแผนปฏิบัติให้ทันวิกฤติเศรษฐกิจ เพื่อกระตุ้นให้ประชาชนทราบถึงผลดีของการประหยัดพลังงาน การใช้พลังงานอย่างคุ้มค่า รวมถึงการให้ความรู้เรื่องสถานการณ์ น้ำมันและประโยชน์ของราคาน้ำมันลอยตัวที่มีต่อผู้บริโภค งบประมาณที่ใช้ 190.6 ล้านบาท และในปี 2542 ได้มีการทำให้เห็นมีแห่งอนุรักษ์พลังงานไทย เพื่อกระตุ้นให้ประชาชนคนไทยเข้าเป็นแนวร่วมในการใช้พลังงานอย่างคุ้มค่ามีประสิทธิภาพและติดเป็นนิสัยตลอดไปโดยได้นำเสนอตัวอย่างบุคคลหรือองค์กรที่ได้เริ่มต้นการประหยัดพลังงานซึ่งเห็นผลเป็นรูปธรรม รวมทั้งประชาสัมพันธ์เสริมสร้าง

ให้ประชาชนเห็นวิธีการอนุรักษ์พลังงานในประเด็นที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นและประเด็นที่อาจถูกมองข้ามไปงบประมาณที่ใช้ 186.00 ล้านบาท

3.2.2 โครงการรณรงค์ โฆษณา ประชาสัมพันธ์ส่วนที่ กรมพัฒนา และส่งเสริมพลังงาน รับผิดชอบ

กรมพัฒนา และส่งเสริมพลังงาน ทำการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับพระราชบัญญัติการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. 2535 แผนงานภาคบังคับ กองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน และประโยชน์ที่ได้รับจากกองทุนฯ และปลูกจิตสำนึกและรณรงค์ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเพื่อให้เกิดผลในการอนุรักษ์พลังงาน โดยมุ่งเน้นไปยังกลุ่มโรงงาน อุตสาหกรรม และอาคารทั่วไปและอาคารของรัฐ และ วิศวกรผู้เกี่ยวข้อง

กรมพัฒนา และส่งเสริมพลังงาน ได้เริ่มดำเนินโครงการประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 โดยงานประชาสัมพันธ์ในปี พ.ศ. 2538-2541 นั้นให้ความสำคัญกับกลุ่มเป้าหมายหลักคือ กลุ่มอาคาร/โรงงาน และยังมุ่งสื่อสารไปยังกลุ่มวิศวกร สถาปนิก ช่างเทคนิคผู้ดูแลอาคาร/โรงงาน รวมถึงกลุ่มนักวิชาการ นักศึกษาและอาจารย์ที่เกี่ยวข้อง โดยมีจุดประสงค์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ และให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ เทคโนโลยีด้านการอนุรักษ์พลังงานและสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พลังงาน เพื่อก่อให้เกิดการลงมือปฏิบัติอย่างจริงจัง โดยใช้การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อโทรทัศน์ วิทยุ สื่อสิ่งพิมพ์ เอกสารแจก และยังมีกิจกรรมรณรงค์เพื่อสร้างความตื่นตัวให้กับกลุ่มเป้าหมายเป็นระยะๆ ทั้งนี้ประเด็นสำคัญของการประชาสัมพันธ์อยู่ที่การใช้ พระราชบัญญัติการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. 2535 และบทบาทหน้าที่ของกรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงานเป็นที่รู้จัก โดยเฉพาะกับกลุ่มที่จัดเป็นอาคาร/โรงงานควบคุม ทำให้กลุ่มเป้าหมายมีความเข้าใจในวิธีการปฏิบัติตามกฎหมาย และการขอรับการสนับสนุนจากกองทุนฯ นอกจากนี้ เพื่อทำให้กลุ่มเป้าหมายรองที่เป็นกลุ่มโรงงาน และอาคารที่ไม่ได้อยู่ภายใต้การควบคุมเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พลังงานมากยิ่งขึ้นในการวางแผน โครงการประชาสัมพันธ์ กรมพัฒนา และส่งเสริมพลังงาน ได้ทำการวิเคราะห์สถานการณ์เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาเพื่อให้แผนมีประสิทธิภาพมากที่สุด และสอดคล้องกับสถานะในปัจจุบันอย่างแท้จริง โดยเริ่มจากการวางเป้าหมายให้การประชาสัมพันธ์ครอบคลุมโรงงานควบคุมและอาคารควบคุมเพื่อให้ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิธีการขอรับการสนับสนุนตามที่ระบุไว้ใน พระราชบัญญัติการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. 2535 ทั้งนี้ เนื่องจากสถานะเศรษฐกิจที่ถดถอยจึงควรใช้งบประมาณสำหรับโครงการ ประชาสัมพันธ์อย่างรัดกุม โดยใช้การสื่อสารที่เจาะลึกให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายเฉพาะให้ได้ผล และเกิดผลการสูญเสียต่ำน้อยที่สุดงบประมาณในการประชาสัมพันธ์ ปี 2538-2541 รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 193.68 ล้านบาท